

Bijlage1: Korte schets van het verjaringsregime uit het Wetboek van Strafrecht (Sr)

De verjaringstermijnen voor zedenmisdrijven zijn door de strafwetgever in het recente verleden verschillende keren verlengd.

In de eerste plaats heeft de Wet opheffing verjaringstermijn bij zeer ernstige delicten (Wet van 16 november 2005, Stb. 595) geleid tot een – ook voor zedenmisdrijven relevante – aanpassing in de regeling van de verjaringstermijn. Als gevolg van de inwerkingtreding van die wet is de in artikel 70, eerste lid, onderdeel 4°, Sr neergelegde verjaringstermijn voor misdrijven waarop gevangenisstraf van meer dan tien jaren is gesteld, verlengd van vijftien tot twintig jaren. De verjaringstermijn voor de ernstigste zedenmisdrijven bedraagt daarmee thans twintig jaren. Het gaat daarbij, voor zover hier van belang, om de misdrijven omschreven in de artikelen 242 en 244 Sr (verkrachting).

In de tweede plaats heeft de Wet tot uitvoering van het op 25 oktober 2007 te Lanzarote totstandgekomen Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik (Wet van 26 november 2009, Stb. 544) geleid tot een verlenging van de verjaringstermijn voor zedenmisdrijven. Dit houdt verband met de als gevolg van die wet in werking getreden wijziging van artikel 248 Sr, dat bepaalt welke strafverzwarende omstandigheden bij zedenmisdrijven kunnen leiden tot verhoging van de maximale gevangenisstraf. De desbetreffende wijziging heeft ertoe geleid dat, voorzover hier van belang, de in de artikelen 245 en 246 Sr bepaalde gevangenisstraffen met een derde kunnen worden verhoogd wanneer de schuldige het feit begaat tegen een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwd kind. Onder die omstandigheden bedraagt de maximale gevangenisstraf voor de misdrijven omschreven in de artikelen 245 en 246 Sr meer dan tien jaren. De verjaringstermijn bedraagt daarmee op grond van artikel 70, eerste lid, onderdeel 4°, Sr sinds 1 januari van dit jaar twintig jaren. Daarmee is de verjaringstermijn voor alle zedenmisdrijven die in onderhavig verband relevant lijken op twintig jaren gesteld. Daarbij geldt dat door de mogelijkheid van stuiting van de verjaring de maximale verjaringstermijn voor de genoemde misdrijven veertig jaren kan bedragen (artikel 72 Sr).

Voorts geldt voor zedenmisdrijven begaan tegen kinderen dat de verjaringstermijn pas aanvangt op het moment dat het slachtoffer de leeftijd van achttien jaren heeft bereikt (artikel 71 Sr).

Bijlage 2. Overheidsaansprakelijkheid onder het EVRM

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft in eerdere jurisprudentie bepaald dat seksueel misbruik onder de reikwijdte valt van het verbod op onmenselijke behandeling, zoals neergelegd in artikel 3 EVRM (zie bijvoorbeeld uitspraak van 10 mei 2001, Z. e.a. tegen het VK, appl. no. 29392/95, § 74 en uitspraak van 26 november 2002, E. e.a. tegen het VK, appl. no. 33218/96). In geval van seksueel misbruik in horizontale relaties – waarvan in casu sprake is – kan staatsaansprakelijkheid onder het EVRM ontstaan, indien een staat nalaat om de nodige preventieve (kinderbeschermings) maatregelen te nemen zodra een overheidsorgaan weet of behoort te weten van seksueel misbruik. Verder rust de plicht op de overheid om een effectief, onafhankelijk onderzoek in te stellen bij vermeende schendingen van artikel 3 EVRM. De relevante passages uit de Hofuitspraak van 26 november 2002 luiden:

“These measures should provide effective protection, in particular, of children and other vulnerable persons, and include reasonable steps to prevent ill-treatment of which the authorities had or ought to have had knowledge [...]. The Court is satisfied that the pattern of lack of investigation, communication and co-operation by the relevant authorities disclosed in this case must be regarded as having had a significant influence on the course of events and that proper and effective management of their responsibilities might, judged reasonably, have been expected to avoid, or at least, minimise the risk or the damage suffered.”

Ten aanzien van het *ex post facto* onderzoek dat moet worden ingesteld kan nog het volgende worden opgemerkt. Uit de Straatsburgse jurisprudentie kan worden afgeleid dat een in te stellen onderzoek aan de volgende randvoorwaarden moet voldoen:

- Het onderzoek moet automatisch worden opgestart door de autoriteiten nadat zij op de hoogte zijn geraakt van het vermeende incident.¹
- Het onderzoek moet onafhankelijk zijn, dat wil zeggen dat de personen die het onderzoek leiden onafhankelijk dienen te zijn van de betrokkenen bij de vermeende schending van het EVRM.² Het Hof heeft overwogen dat supervisie door een andere autoriteit, hoe onafhankelijk ook, onvoldoende waarborg biedt voor een eerder niet-onafhankelijk onderzoek.³

¹ EHRM 4 mei 2001, Kelly e.a. t. het Verenigd Koninkrijk (appl. no. 30054/96): “(...) the authorities must act of their own motion, once the matter has come to their attention.”

² EHRM 27 juli 1998, Güleç t. Turkije (Reports 1998-IV), r.o. 81-82 en EHRM 28 juli 1998, Ergi t. Turkije (Reports 1998-IV), r.o. 83-84.

³ EHRM 4 mei 2001, McKerr t. het Verenigd Koninkrijk (Reports 2001-III), r.o. 128.

- Het onderzoek moet effectief zijn. De autoriteiten moeten redelijke maatregelen hebben genomen om bewijs veilig te stellen en om logische onderzoekshandelingen te verrichten.
- Het onderzoek moet tijdig worden uitgevoerd.⁴
- Het onderzoek moet kunnen leiden tot de identificatie en bestraffing van diegene die verantwoordelijk is. “This investigation, as with that under Article 2, should be capable of leading to the identification and punishment of those responsible”.⁵ Dit is ook in lijn met Straatsburgse jurisprudentie dat primair naar het strafrecht gekeken moet worden bij gevallen van seksueel misbruik.⁶
- Het onderzoek moet transparant zijn, al heeft het Hof wel aangegeven dat de mate van ‘public scrutiny’ per geval kan verschillen.⁷

⁴ EHRM 14 maart 2002, Paul & Audrey Edwards t. het Verenigd Koninkrijk (appl. no. 46477/99), r.o. 72. Zie in het kader van artikel 3 EVRM: EHRM 6 april 2000, Labita t. Italië (appl. no. 26772/95), r.o. 133 e.v.

⁵ EHRM 28 oktober 1998, Assenov t. Bulgarije (appl. no. 24760/94), r.o. 102.

⁶ EHRM, 26 maart 1985, X.&Y. t. Nederland (appl. no. 8978/80).

⁷ EHRM 14 maart 2002, Paul & Audrey Edwards t. het Verenigd Koninkrijk (appl. no. 46477/99), r.o. 73.